

Matja e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës në Shqipëri, 2023

Tiranë, më 13 Dhjetor 2024: INSTAT publikon rezultatet e vitit 2023 të Anketës së të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës (AANJ) e cila mat nivelin e jetesës, varfërinë relative dhe privimin material dhe social në njësitë ekonomike familjare në Shqipëri. Treguesit kryesorë për monitorimin e varfërisë relative, shpërndarjen e të ardhurave dhe të treguesve të tjerë të nivelit të jetesës bazohen në objektivin e agjendës së Europa 2030.

- Në vitin 2023, treguesi i rrezikut për të qenë i varfër në Shqipëri, është 19,7 %, duke pësuar një rënie prej 0,9 pikë përqindje, krahasuar me vitin 2022;
- Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër për një person në vitin 2023 është vlerësuar me 270.565 lekë, në krahasim me 225.931 Lekë që ishte në vitin 2022;
- Rreth 545.400 individë në vitin 2023, janë vlerësuar nën kufirin e rrezikut për të qenë të varfër, kundrejt rreth 576.316 individë të vlerësuar në vitin 2022, tregues i cili është ulur me rreth 5,4 %;
- **Shkalla e thelluar e privimit material dhe social sipas agjendës Europa 2030**, paraqet përqindjen e popullsisë që nuk përballojnë të paktën **7 nga 13 kategori** të privimit material dhe social. Për vitin 2023, ky tregues është vlerësuar 34,8 %, kundrejt 37,0 % vlerësuar në vitin 2022.
- Sipas agjendës Europa 2030 individët e grupmoshës 18-64 vjeç, të cilët jetojnë në familje me **intensitet shumë të ulët në punësim**, në vitin 2023, sipas vlerësimeve përbëjnë 9,3 %, kundrejt 10,4 % në vitin 2022, me një rënie prej 1,1 pikë përqindje.

Rreziku për të qenë i varfër ose përjashtimi social (AROPE) i referohet individëve që janë në rrezik për të qenë të varfër, ose thellësisht të privuar nga ana materiale dhe sociale, ose që jetojnë në familje me intensitet shumë të ulët në punësim.

- Në vitin 2023, ky tregues sipas agjendës Europa 2030, është vlerësuar 42,1 %, kundrejt 44,5 % vlerësuar në vitin 2022.

Për publikim: 13/12/2024

Përfitimet sociale, si pensionet e pleqërisë dhe ato familjare, të përfshira në të ardhurat familjare të disponueshme, ndikojnë në uljen e rrezikut për të qenë i varfër. Ndikimi i përfitimeve sociale është i dukshëm nëse do të vlerësonim rrezikun për të qenë i varfër para dhe pas transfertave:

- Në vitin 2023, 36,4 % e popullsisë do të vlerësohej në rrezik për të qenë të varfër, nëse tek të ardhurat e disponueshme do të përjashtoheshin të gjitha përfitimet sociale (duke përfshirë edhe pensionet e pleqërisë/familjare).
- Nëse në nivelin e të ardhurave të disponueshme do të përfshiheshin pensionet e pleqërisë/familjare por jo përfitimet të tjera sociale, rreziku për të qenë i varfër do të vlerësohej 23,3 %.

Tab.1 Treguesit kryesorë të rrezikut për të qenë i varfër dhe përjashtimit social, 2021, 2022 dhe 2023

Treguesit	2021	2022	2023
Rreziku për të qenë i varfër (%)	22,0	20,6	19,7
Individët thellësisht të privuar nga ana materiale dhe sociale (mungesa e 7 nga 13 kategoritë e privimit material) (%)	39,0	37,0	34,8
Intensitet shumë i ulët në punësim (18-64 vjeç) (%)	11,7	10,4	9,3
Rreziku për të qenë i varfër ose përjashtimi social (AROE-Europa 2030) (%)	46,6	44,5	42,1
Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër; familje me një person (Lekë)	191.791	225.931	270.565
Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër; familje me dy të rritur dhe me dy fëmijë në varësi: (Lekë)	402.760	474.455	568.186
Rreziku për të qenë i varfër para përfitimeve sociale (Pensionet e pleqërisë dhe ato familjare të përfshira në përfitimet sociale) (%)	39,0	36,5	36,4
Rreziku për të qenë i varfër para përfitimeve sociale (Pensionet e pleqërisë dhe ato familjare të përjashtuara nga përfitimet sociale) (%)	25,2	24,5	23,3

Burimi: "Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2021, 2022, 2023".

Rreziku për të qenë i varfër sipas grupmoshave dhe gjinisë

Trendi në zbritje vihet re në të tre grupmoshat, por një zbritje më të madhe kanë grupmoshat 18-64 vjeç ku rreziku për të qenë i varfër në vitin 2023, në krahasim me vitin 2022, është zvogëluar me 1,0 pikë përqindje në këtë grupmoshë. Grupmosha mbi 65 vjeç ka pësuar një rënie të lehtë në vitin 2023 me 0,1 pikë përqindje, krahasuar me vitin 2022.

Tab. 2 Rreziku për të qenë i varfër sipas grupmoshave dhe gjinisë, në%

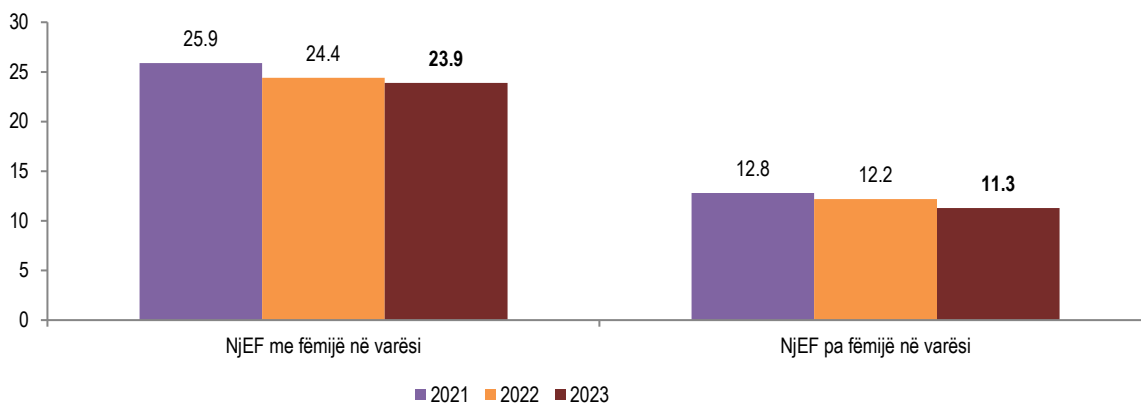
Grupmosha	2021			2022			2023		
	Meshkuj	Femra	Gjithsej	Meshkuj	Femra	Gjithsej	Meshkuj	Femra	Gjithsej
0 - 17 vjeç	26,8	30,2	28,5	26,3	28,6	27,4	25,7	27,3	26,5
18 - 64 vjeç	21,7	22,0	21,8	19,8	20,5	20,2	18,8	19,6	19,2
65+	13,1	14,8	14,0	13,0	14,7	13,9	12,9	14,5	13,8
Gjithsej	21,5	22,5	22,0	20,1	21,1	20,6	19,3	20,2	19,7

Burimi: "Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2021, 2022, 2023".

Rreziku për të qenë i varfër sipas llojit të NjEF

Në vitin 2023, përqindja e individëve në rrezik për të qenë të varfër, në NjEF pa fëmijë në varësi, vlerësohet të jetë më e ulët krahasuar me NjEF me fëmijë në varësi, përkatësisht 11,3 % dhe 23,9 % e individëve.

Fig. 1 Rreziku për të qenë i varfër sipas llojit të NjEF, në %

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2021, 2022, 2023

Niveli i pabarazisë

Koeficienti Gini mat pabarazinë në shpërndarjen e të ardhurave, ku vlera 0 % shpreh barazinë e plotë dhe të gjithë individët kanë të ardhura të njëjta, ndërsa një koeficient Gini i barabartë me 100 % shpreh pabarazinë e plotë ku vetëm një person ka të gjitha të ardhurat.

- Në vitin 2023, Gini është vlerësuar 30,2 %, duke pësuar rënie me 0,8 pikë përqindje nga viti 2022.

Raporti kuintileve S80/S20, është një indikator i cili mat pabarazinë në të ardhura me anë të raportit të nivelit më të lartë të të ardhurave disponibël të ekuivalentuara (kuintili i fundit) me nivelin më të ulët të të ardhurave disponibël të ekuivalentuara (kuintili i parë).

- Në vitin 2023 raporti S80/S20 është vlerësuar 4,9 kundrejt raportit 5,2 që u vlerësua në vitin 2022.

Tab.3 Treguesit e pabarazisë

Treguesit e pabarazisë	2021	2022	2023
GINI (në %)	33,0	31,0	30,2
Raporti S80/S20	5,7	5,2	4,9
S80/20 Mosha mbi 65 vjeç	3,9	3,6	3,6
S80/20 Mosha nën 65 vjeç	6,1	5,4	5,2

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2021, 2022, 2023

Të ardhurat mesatare mujore të disponueshme

Në vitin 2023, të ardhurat mesatare mujore të disponueshme për frymë/të ekuivalentuara kanë pësuar një rritje me 18,1 %, krahasuar me vitin 2022.

Tab.4 Të ardhurat mesatare mujore të disponueshme të individëve

	2021	2022	2023
Të ardhurat mesatare mujore për frymë/ të ekuivalentuara (Lekë)	30.962	35.725	42.209

Burimi: Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës 2021, 2022, 2023

Metodologjia

Anketa e të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës (AANJ) u realizua për herë të parë në vendin tonë në vitin 2017 ku referencë janë të ardhurat e vitit 2016. Publikimi i vitit 2023 ka referencë të ardhurat e vitit 2022. Rezultatet paraqesin statistika të krahasueshme me vendet e tjera, si dhe sigurojnë të dhëna të besueshme në fushën e varfërisë relative, përjashtimit social dhe të ardhurave familjare, duke ndihmuar në këtë mënyrë në hartimin e politikave anti-varfëri. Deri në vitin 2012, i vetmi burim i matjes së nivelit të jetesës, varfërisë absolute dhe mirëqënies së familjeve shqiptare ka qenë Anketa e Matjes së Nivelit të Jetesës e njohur si AMNJ. Kjo anketë ka mbledhur një sërë treguesish monetarë dhe jo monetarë duke sjellë një larmi informacioni për përdorues të ndryshëm. Nëpërmjet AMNJ është synuar matja e varfërisë bazuar në shpenzimet e konsumit duke përdorur kufirin absolut të varfërisë ndërsa AANJ bazohet në të ardhurat e familjes duke përdorur kufirin relativ të varfërisë.

Nisur nga këto ndryshime metodologjike të përdorura në këto dy anketa pritet që edhe informacioni i Anketës së të Ardhurave dhe Nivelit të Jetesës (AANJ) të jetë i ndryshëm, krahasuar me të dhënat e ofruara nga Anketa e Matjes së Nivelit të Jetesës (AMNJ).

Mbulimi: Anketa AANJ mbulon të gjitha familjet (Njësitë Ekonomike Familjare) e territorit të Republikës së Shqipërisë pavarësisht nga madhësia e tyre ose karakteristikat socio-ekonomike.

Përjashtohen nga studimi: Individët që jetojnë në banesa kolektive të të gjitha llojeve (Konviktet, shtëpitë e të moshuarve, spitalet, burgjet, qendrat e rehabilitimit, kampet etj.).

Koncepti Njësisë Ekonomike Familjare (NjEF) i cili i referohet një grupi personash ose një personi me lidhje gjaku ose jo të cilët jetojnë së bashku në një banesë dhe që ndajnë një ekonomi pjesërisht ose plotësisht të përbashkët.

Madhësia e kampionit të arritur: Anketa AANJ në vitin 2023 përfshin një kampion bruto prej 8.834 Familje (NjEF) ku të përgjigjur janë 6.822 Familje (NjEF), në vitin 2022 kampioni ishte 9.103 Familje (NjEF) nga të cilat të përgjigjur ishin 7.382 Familje (NjEF).

Periudha e referencës: Është e ndryshme në varësi të informacionit të mbledhur, për:

Të ardhurat: është viti i fundit kalendarik - N - 1 (për anketën AANJ 2023 është viti 2022, AANJ 2022 është viti 2021 dhe për anketën AANJ 2021 është viti 2020).

Privimin material: është momenti kur realizohet intervista - (Viti 2023, 2022, 2021).

Sipas metodologjisë për matjen e varfërisë, kufiri i rrezikut për të qenë i varfër llogaritet në bazë të konceptit relativ (i varfër në raport me të tjerët) dhe përcaktohet në 60 % të medianës së të ardhurave familjare disponibël të ekuivalentuara duke përdorur shkallën e ekuivalentuar të modifikuar të OECD. Të ardhurat gjithsej të disponueshme të familjes (NjEF) konsiderohen të ardhurat gjithsej neto (të ardhurat

pas taksave dhe sigurimeve shëndetësore dhe shoqërore) të marra nga të gjithë anëtarët e familjes (NJEF).

Të ardhurat e ekuivalentuara:

Të ardhurat disponibël të ekuivalentuara për individë janë konsideruar të ardhurat gjithsej disponibël të familjes pasi janë ndarë sipas shkallës së modifikuar të OECD. Në shpërndarjen për person secili anëtar i familjes (NJEF) zotëron të njëjtat të ardhura që korrespondojnë me të ardhurat ekuivalente të disponueshme të familjes (NJEF). Kjo do të thotë që secili anëtar i familjes gëzon të njëjtin nivel jetese. Rrjedhimisht, në shpërndarjen e të ardhurave për person, të ardhurat që i atribuohen çdo personi nuk përfaqësojnë pagën, por një tregues të nivelit të jetesës.

Shkalla e ekuivalentimit:

Madhësia ekuivalente i referohet shkallës së modifikuar të OECD-së e cila jep peshën 1,0 personit të parë të rritur të familjes (mbi 14 vjeç), 0,5 personave të tjerë të moshës 14 vjeç e lart që jetojnë në familje dhe 0,3 për secilin fëmijë nën moshën 14 vjeç. Shembull: Të ardhurat e familjes me dy të rritur dhe dy fëmijë nën 14 vjeç janë ndarë me një peshë prej $1 + 0,5 + (2 \cdot 0,3) = 2,1$, të ardhurat e familjes me 2 të rritur ndahen me peshë $1 + 0,5 = 1,5$, etj.

Treguesit e varfërisë dhe përjashtimit social bazohen në konceptin e varfërisë relative, të cilët marrin në konsideratë të ardhurat e disponueshme të familjeve, numrin e anëtarëve të familjes dhe shpërndarjen e të ardhurave të popullsisë gjithsej.

Përkufizimet e treguesve kryesorë:

Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër përfaqëson të ardhurat më të ulta vjetore të disponueshme që një person të mos konsiderohet i varfër. Kufiri i rrezikut për të qenë i varfër është përcaktuar në 60 % të medianës së të ardhurave disponibël të ekuivalentuara për të gjitha familjet.

Niveli i Rrezikut për të qenë i varfër tregon përqindjen e personave që jetojnë në familje ku të ardhurat e disponueshme të ekuivalentuara janë nën kufirin e rrezikut për të qenë i varfër.

Shkalla e thelluar e privimit material dhe social (Europa 2030) paraqet përqindjen e personave që jetojnë në familje që nuk mund të përballojnë të paktën shtatë nga trembëdhjetë kategoritë e privimit (6 kategori që lidhen me privimin në nivel individ dhe 7 kategori që lidhen me privimin në nivel familje).

Lista e kategorive në nivel NJEF:

1. Vonesat në pagesat e kredisë ose të qerasë për banesën kryesore, shpenzimet për shërbimet bazë, blerjet me këste ose pagesa të tjera të kredive të marra;
2. Pamundësia për të përballuar shpenzimet për pushimet vjetore një javë larg ngashtëpia;
3. Pamundësia për të përballuar një shpenzim të paparashikuar financiar me vlerën 30.000 lekë të reja;

4. Pamundësia për të përballuar një vakt me mish, pule, peshk (ose ekuivalentin për vegetarianët) një herë në dy ditë;
5. Pamundësia financiare e familjes për mbajtjen e shtëpisë ngrohtë në mënyrë të përshtatshme;
6. Pamundësia financiare për të patur një makinë për përdorim personal;
7. Zëvendësimi i mobiljeve të vjetra me të reja.

Lista e kategorive në nivel individ:

1. Mundësia për të pasur lidhje interneti;
2. Zëvendësimi i rrobave të vjetra me disa rroba të reja;
3. Të kesh dy palë këpucë që përshtaten siç duhet (përfshirë një palë këpucë për të gjitha stinët);
4. Shpenzimi i një sasive të vogël parash çdo javë për veten e tij/saj;
5. Mundësia për të patur aktivitete të rregullta në kohën e lirë;
6. Takime me miqtë/familjen për një pije/ vakt të paktën një herë në muaj.

Intensiteti i punësimit në NJEF është raporti i numrit gjithsej të muajve që pjesëtarët në moshë pune të NJEF kanë punuar gjatë periudhës së referencës së mbledhjes së të ardhurave, dhe numrit gjithsej të muajve që të njëjtët pjestarë të familjes teorikisht mund të punonin në të njëjtën periudhë (12 muaj).

Një person në moshë pune është konsideruar një person i grupmoshës 18-64 vjeç sipas objektivave Europa 2030, duke përfshirë personat që i përkasin grupmoshës 18-24 vjeç që janë në varësi të NJEF dhe ekonomikisht jo aktivë si dhe me përjashtim të personave që marrin pension familjar dhe personave jo aktivë të moshës 60 - 64 vjeç që jetojnë në familjet në të cilat burimi kryesor i të ardhurave është pensioni.

Intensiteti në punësim është: shumë i ulët (0-20%), i ulët (20%-45%), mesatar (45%-55%), i lartë (55%-85%) dhe shumë i lartë (85%-100%). Intensiteti shumë i ulët në punësim i referohet situatës së personave në familje ku asnjë nuk punon, ose punon shumë pak, që do të thotë se anëtarët e familjes në moshë pune punojnë vetëm 20 % apo më pak se numri gjithsej i muajve që ata mund të punonin gjatë periudhës së referencës.

Rreziku për të qënë i varfër ose përjashtimi social (AROE 2030) është përqindja e individëve që janë në rrezik për të qënë të varfër ose thellësisht të privuar nga ana materiale dhe sociale ose me intensitet shumë të ulët në punësim.

Tabela e mëposhtme tregon ndryshimet midis **rrezikut për të qenë i varfër ose përjashtimi social (AROE)** të përcaktuar për objektivat Europa 2030:

Treguesi	Europa 2030
Shkalla e thelluar e privimit material	Shkalla e thelluar e privimit material dhe social (SMSD): Përqindja e popullsisë që nuk përballojnë të paktën 7 deri në 13 kategori të privimit, (6 kategori lidhur me individin dhe 7 lidhur me NjEF).
Rreziku për qenë të varfër	Përqindja e personave në totalin e popullsisë që janë në rrezik për qenë të varfër.
Treguesi i intensitetit të ulët në punësim	Personat nga 0-64 vjeç që jetojnë në NjEF ku të rriturit (grupmosha 18-64, duke përjashtuar <i>studentët e moshës 18-24 vjeç, personat ekonomikisht jo aktivë si dhe personat e grupmoshës 60-64 vjeç që janë joaktivë</i> dhe që jetojnë në një NjEF ku të ardhurat kryesore janë pensionet), punojnë vetëm 20 % apo më pak se numri gjithsej i muajve që ata mund të punonin gjatë periudhës së referencës.